

Trafikutveckling X-trafik

Tjänsteskrivelse Trafikplan 2023

Förslag till beslut

Hållbarhetsnämnden föreslår Regionstyrelsen föreslå Regionfullmäktige besluta följande:

1. Anta trafikplan 2023, med trafikutvecklingsåtgärder som innebär ny stadstrafik i Sandviken (från juni 2023 samt förlängning av linje 15 ut mot Gävle strand (från juni 2023).
2. Att i budget och planeringsförutsättningarna 2023-2025 beakta behovet av att utöka ramtilldelningen med 4,6 mnkr från år 2023 och ytterligare 4,1 mnkr från år 2024 för att kunna genomföra föreslagna trafikutvecklingsåtgärder. Detta förutsatt att ramtilldelningen och behov av ytterligare prioriteringar har gett nämnden en förutsättning att få en budget i balans.

Sammanfattning

Region Gävleborg är regional kollektivtrafikmyndighet i Gävleborgs län och ansvarar för den regionala kollektivtrafiken. Region Gävleborg har bestämt att en Trafikplan ska upprättas som beskriver kollektivtrafiken i Gävleborgs län och de trafikutvecklingsåtgärder som planeras för kommande verksamhetsår. Trafikplanen ska beslutas av Regionfullmäktige.

De förslag till trafikutvecklingsåtgärder som föreslås i Trafikplanen grundar sig på de viljeinriktningar, ambitioner och prioriteringar som beslutats i Trafikförsörjningsprogrammet för perioden 2016-2030 samt den politiska inriktningen för Region Gävleborg 2019-2023.

En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en hållbar utveckling i hela Gävleborg. Kollektivtrafiken möjliggör på ett klimatsmart sätt studier och arbete på andra orter, bättre matchning på arbetsmarknaden samt ett större utbud av rekreation. Länets kommuner har via de dialogmöten som hållits kunnat påverka innehållet och utformningen av Trafikplanen. Synpunkter och förslag från trafikföretagen, resenärer och allmänheten har också varit en viktig förutsättning i framtagandet av Trafikplanen.

Ärendet

Region Gävleborg är regional kollektivtrafikmyndighet i Gävleborgs län och ansvarar för den regionala kollektivtrafiken. Region Gävleborg har bestämt att det ska upprättas en Trafikplan för fastställelse i Regionfullmäktige som ska ligga till grund för trafikplaneringsarbetet inför kommande verksamhetsår.

Utgångspunkter

Trafikutveckling X-trafik

De förslag till trafikutveckling som föreslås i Trafikplanen grundar sig dels på Trafikförsörjningsprogrammet 2016-2030 och dels på den Politiska inriktningen för Region Gävleborg 2019-2023.

Trafikförsörjningsprogrammet anger Region Gävleborgs viljeinriktningar, ambitioner och prioriteringar inom kollektivtrafiken 2016-2030. Målsättningarna där är:

- En större andel resor ska ske med kollektivtrafik. Kollektivtrafiken ska utgöra en växande andel av det motoriserade resandet.
- Kollektivtrafiken skapar och förstärker möjligheterna till större funktionella studie- och arbetsmarknader i starka stråk och områden, framförallt där kollektivtrafiken kan vara ett förstahandsval.
- Kollektivtrafiken ska säkra en basförsörjning, så att medborgarna kan ta del av det lokala och regionala samhället.
- Raka, snabba linjer med ett tätt utbud i de starka stråken. Trafiken mellan länets centralorter utgör de starkaste stråken med störst potential till en ökad andel kollektivtrafikresande och en utökad möjlighet till studier och en större arbetsmarknad.

I den politiska inriktningen anger regionfullmäktige vilka politiska prioriteringar som ska styra Region Gävleborgs arbete 2019-2023. Kollektivtrafiken och dess samhällsuppdrag lyfts framförallt på två ställen:

”En väl fungerande kollektivtrafik är en förutsättning för en hållbar utveckling i hela Gävleborg. Kollektivtrafiken möjliggör på ett klimatsmart sätt studier och arbete på andra orter, bättre matchning på arbetsmarknaden samt ett större utbud av rekreation. Region Gävleborg ska bedriva en kollektivtrafik som är billig, enkel och bekväm. Fokus ska ligga på att förbättra och utveckla tillgänglighet och pålitlighet. Målsättningen är en kollektivtrafik som möjliggör ett tillgängligt samhälle på fossilfri grund.”

”Region Gävleborg ska bedriva en modern och aktiv regional politik för utveckling och jobb i hela Gävleborg. Målet är utvecklingskraft i alla delar av länet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd är en förutsättning. Region Gävleborgs roll är att skapa bättre förutsättningar för kompetensförsörjning, innovation och näringslivets förnyelse.”

Länets kommuner har via de dialogmöten som hållits kunnat påverka innehållet och utformningen av Trafikplanen utifrån deras respektive strategier. Synpunkter och förslag från trafikföretagen, resenärer och allmänheten har också varit en viktig förutsättning i framtagandet av trafikplanen.

Trafikutveckling X-trafik*Trafikplaneringsprocessen*

Trafikplaneringen är indelad i olika faser under året. Huvudtidtabellsperioden startar den andra helgen i december och sträcker sig ett år framåt. Följande aktiviteter ingår i den årliga processen:

Februari:	Trafikplan beslutas för nästa verksamhetsår av regionfullmäktige
Början av april:	Tåglägesbeställning lämnas till Trafikverket för kommande trafikår
Februari – oktober:	Detaljplanering av nästa års trafik
Juni och augusti:	I samband med tidtabellsskiftet i juni och augusti finns möjlighet att göra justeringar i trafikutbudet.
Slutet av september:	Tåglägen beslutas av Trafikverket
Andra helgen i december:	Huvudtidtabellsperiod för Tåg- och busstrafiken startar

Nuvarande trafikutbud

Som grund för nuvarande trafikutbud ligger den trafik som ingick i skatteväxlingen för länets kollektivtrafik den 1 januari 2012 samt den trafikutveckling som har genomförts under perioden 2013-2021 och de utbudsjusteringar som verkställs under 2022.

Den regionala linjetrafiken med buss kan delas upp i stadstrafik, regional linjetrafik inom kommun och regional stomlinjetrafik. Stadstrafik bedrivs i Gävle, Sandviken, Bollnäs, Söderhamn och Hudiksvall. Regional tågtrafik (X-tåg) bedrivs på sträckorna Ljusdal – Bollnäs – Ockelbo - Gävle och Sundsvall – Gnarp – Hudiksvall – Söderhamn - Gävle.

Utöver av Region Gävleborg planerad regional trafik finansierar Regionen trafik som utförs av Tåg i Bergslagen, Upplands lokaltrafik och SJ.

I alla länets kommuner bedrivs efterfrågestyrd kollektivtrafik med taxi (Närtrafik) som komplement till den ordinarie linjetrafiken. Den är i första hand till för att samtliga länets innevånare skall kunna nå olika former av samhällsservice.

Kostnader och intäkter av trafiken 2019 (innan pandemin):

Kostnader buss:	521,7 mnkr	Intäkter 213 mnkr
Kostnader tåg*:	176,2 mnkr	Intäkter 56,9 mnkr

* Inkl. TIB och kortgiltighet på UL och SJ

Omfattningen av trafiken 2021 (under pandemin):

Trafikutveckling X-trafik

	<i>Stadsbuss</i>	<i>Landsbygdstrafik</i>	<i>X-tåg</i>
Antal linjer	19 (69 bussar)	61 (157 bussar)	2 (8 fordon)
Produktion/år (turkm):	4 976 405	13 930 078	1 928 127
Kostnader buss:	513 mnkr		
Kostnader tåg:	204 mnkr (inkl. TIB och kortgiltighet på UL och SJ)		
Intäkter buss och tåg*:	222 mnkr (inkl ersättning från trafikverket 44,5 mnkr)		

* Uppdelningen mellan buss och tåg har inte kunnat göras under större delen av 2021 på grund av svårigheterna att koppla såld biljett till vilken linje den använts på. Resorna har räknats manuellt av föraren ombord på bussarna och inte via att resenären registrerat sin biljett i biljettmaskinen.

Trafikplan 2023**X-trafik har tagit fram förslag på två stycken trafiksatsningar för år 2023.**

- Ny stadstrafik i Sandviken (start juni 2023)
- Förlänga linje 15 ut mot Gävle Strand (start juni 2023)

Vad gäller dagens stadstrafik i Sandviken så består den av linjerna 11, 13 och 14 och körs med totalt tre st bussar.

Linje 11 kör med 60 minuters trafik mellan Säljan – Östanbyn

Linje 13 kör med 30 minuters trafik i en slinga från resecentrum via centrum, Vallhov, Norrsätra och tillbaka till resecentrum.

Linje 14 kör med 30 minuters trafik från resecentrum ner mot sjukhuset, Smassens, Björksätra mitt, sjukhuset och tillbaka till resecentrum.

Ett nytt linjenät i Sandviken skulle bestå av totalt fem linjer, linje 1-5 och köras med totalt åtta bussar.

Linje 1-4 skulle vara stomlinjer som skulle trafikeras med 15 minuters trafik, lika som i Hudiksvall.

Linje 1, Centrum – resecentrum – Vallhov - resecentrum – centrum

Linje 2, Centrum – resecentrum – sjukhuset – Hedgrind – sjukhuset – resecentrum – centrum

Linje 3, Centrum – Mosaiken – Norrsätra – Mosaiken – centrum

Linje 4, Centrum – resecentrum – sjukhuset – Björksätra – Smassens – Björksätra – sjukhuset – resecentrum – centrum

Linje 5 skulle gå som en mer yttäckande linje, med 30 minuters trafik mellan Säljan och Östanbyn.

Linje 5, Säljan – Stensätra – Björksätra mitt – resecentrum - centrum – Sandbacka Park – Östanbyn och tillbaka

Med detta förslag på nytt stadslinjenät så är vår prognos att senast år 2024 ha dubblat antalet resor per år i Sandviken från ca 300 000 st till ca 600 000 st. Som jämförelse kan nämnas att resandet per år i nedanstående kommuner med

Trafikutveckling X-trafik

stadstrafik är följande, Hudiksvall ca 620 000, Söderhamn ca 600 000 och Bollnäs ca 300 000 st.

Den andra trafiksatsningen som föreslås är att förlänga linje 15 i Gävle, som idag vänder vid Gävle central, ut mot Gävle Strand. Fördelen med denna förlängning är att få busstrafik vid nya bostäderna vid Godisfabriken samt ut mot Trafikverket och Korpens träningslokaler.

Förslag till trafikutveckling i närtid efter 2023

Arbete pågår med att utreda omfattande trafiksatsningar. Delar av dessa satsningar planerades för att vara med i Trafikplan 2022 men på grund av det ekonomiska läget anges tills vidare ingen tidsplan. Satsningarna innefattar bland annat följande större objekt:

- Ny stadstrafik Bollnäs
- Utveckla stadstrafiken i Gävle stad i flera steg
- Förtätning av tågavgångar på sträckan Gävle – Ljusdal under eftermiddagar

Infrastrukturåtgärder

Inom arbetet med länsplanen för regional transportinfrastruktur vars årliga verksamhetsplan antas av hållbarhetsnämnden återfinns infrastrukturåtgärder för delar av det statliga vägnätet. Resterande delar av det statliga vägnätet - det så kallade stamvägnätet - och järnväg, ansvarar Trafikverket när det gäller investeringsåtgärder. Länsplanen eftersträvar att förstärka de trafikutvecklingsåtgärder som återfinns i Trafikplanen. Exempel på åtgärder är investeringar i hållplatser, pendlarparkeringar och gång- och cykelvägar. Åtgärder inom det kommunala vägnätet ansvarar respektive kommun för. För delar av investeringar inom kommunalt vägnät är det möjligt att söka statlig medfinansiering från länsplanen, men även från särskilda statliga satsningar.

Kostnader och finansiering

Beslutet innebär för år 2023 en nettokostnad på ca 4,6 mnkr. 4,2 mnkr för ny stadstrafik i Sandviken (halvårseffekt då vi startar juni 2023) och 0,4 mnkr för att förlänga linje 15 i Gävle (halvårseffekt då vi startar juni 2023).

För år 2024 och framåt blir det helårseffekt och en total nettokostnad på ca 8,7 mnkr (7,9 mnkr för Sandviken och 0,8 mnkr för linje 15 i Gävle).

Detta förutsatt att ramtilldelningen och behov av ytterligare prioriteringar har gett nämnden en förutsättning att få en budget i balans.

Trafikutveckling X-trafik**Konsekvensbeskrivningar****Arbetsmiljö**

Förslaget ses inte påverka arbetsmiljön inom den egna organisationen.

Social hållbarhet

Ärendet utjämnar skillnader mellan grupper av medborgare då det blir enklare att ta sig fram i Sandvikens stad då det gynnar människor utan körkort.

Ärendet bidrar till Agenda 2030-målet då fler kommer använda sig av kollektivtrafiken jämfört med de som idag använder bilen.

Miljömässig hållbarhet

Ärendet innebär minskade koldioxidutsläpp genom att fler människor kommer att resa med kollektivtrafiken jämfört med att många använder bilen idag.

Ärendet bidrar till Agenda 2030-målet då fler kommer använda sig av kollektivtrafiken jämfört med de som idag använder bilen.

Ekonomisk hållbarhet

Ärendet innebär en större möjlighet att arbets- och studiependling inom Sandviken men också till angränsande kommuner som ex. Gävle, Uppsala och Falun/Borlänge. Detta innebär också att möjligheten finns att göra sig att med bilen och nyttja kollektivtrafiken istället.

Expedieras till

Regionstyrelsen

Jan-Olof Friman

Trafik, kultur och folkhögskoledirektör

Johnny Olofsson

Trafikutvecklingschef